

เมื่อฟ้องและถูกฟ้องคดีอาญาตัวเงิน (เช็ค)

มูลเหตุแห่งการฟ้องร้อง

มีสาเหตุมาจากจำเลยได้สั่งจ่ายเช็คไว้ให้กับโจทก์ และเมื่อโจทก์นำเช็คไปเรียกเก็บเงินกับธนาคารตามเช็ค แต่ธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงิน ถือว่า จำเลยในฐานะเป็นผู้ลงลายมือชื่อสั่งจ่ายเช็ค มีเจตนาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็คจะต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของมาตรา 4 บัญญัติว่า ผู้ออกเช็คเพื่อชำระหนี้ที่มีอยู่จริงและบังคับได้ตามกฎหมายโดยมีลักษณะหรือมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- (1) เจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็คนั้น
- (2) ในขณะที่ออกเช็คนั้นไม่มีเงินอยู่ในบัญชีอันจะพึงให้ใช้เงินได้
- (3) ให้ใช้เงินมีจำนวนสูงกว่าจำนวนเงินที่มีอยู่ในบัญชีอันจะพึงให้ใช้เงินได้ในขณะที่ออกเช็คนั้น
- (4) ถอนทั้งหมดหรือแต่บางส่วนออกจากบัญชีอันจะพึงให้ใช้เงินตามเช็คจนจำนวนเงินเหลือไม่เพียงพอที่จะใช้เงินตามเช็คนั้นได้
- (5) ห้ามธนาคารมิให้ใช้เงินตามเช็คนั้นโดยเจตนา

เมื่อได้มีการยื่นเช็คเพื่อให้ใช้เงินโดยชอบด้วยกฎหมาย ถ้าธนาคารปฏิเสธไม่ใช้เงินตามเช็คนั้น ผู้ออกเช็คมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งปรับทั้งจำ และโจทก์ได้ทวงถามเอากับจำเลย แต่จำเลยเพิกเฉยไม่ชำระเงินตามเช็คให้กับโจทก์ จึงเป็นมูลเหตุแห่งการฟ้องร้องต่อศาล

พยานหลักฐานในการดำเนินคดี

กรณีที่เป็นโจทก์ยื่นฟ้องคดี จะต้องแสดงพยานหลักฐาน คือ

- 1) เช็คที่จำเลยสั่งจ่าย และใบคืนเช็คที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน และสาเหตุการจ่ายเงินของธนาคาร
- 2) รายการเดินบัญชีกระแสรายวันของจำเลย ในช่วงเวลาที่เช็คถึงกำหนดเรียกเก็บเงินนั้นมีเงินในบัญชีพอชำระเงินตามเช็คหรือไม่
- 3) หลักฐานแห่งมูลหนี้ที่จำเลยได้สั่งจ่ายเช็คเพื่อชำระหนี้อะไร

กรณีเป็นจำเลยที่ถูกฟ้องคดี จะต้องแสดงพยานหลักฐานที่ต่อสู้คดีไว้ในประเด็นต่าง ๆ คือ

- 1) หากต่อสู้ว่าไม่มีมูลหนี้ตามเช็ค ต้องแสดงหลักฐานแห่งการชำระหนี้ หรือ หลักฐานที่ไม่ได้เป็นหนี้หรือไม่มีมูลหนี้

- 2) หากต่อสู้ว่า มูลหนี้ตามเช็คไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต้องแสดงหลักฐานแห่งมูลหนี้ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ประเด็นในการฟ้องร้องคดี

กรณีเป็นโจทก์ ประเด็นที่จะฟ้องร้องได้ คือ จำเลยสั่งจ่ายเช็คเพื่อชำระหนี้ ที่มีอยู่จริงและบังคับได้ตามกฎหมาย โดยฝ่ายจะต้องนำสืบถึงหนี้สินให้ศาลเห็นว่า เช็คพิพาทสั่งจ่ายเพื่อชำระหนี้ โจทก์จะต้องนำพยานหลักฐานเกี่ยวกับมูลหนี้มาแสดงและสืบประกอบกับเช็คที่นำมาฟ้องดังกล่าว และโจทก์ไม่สามารถเรียกเก็บเงินตามเช็คได้ จึงต้องฟ้องจำเลยเป็นคดีอาญาในฐานความผิด ตัวเงิน

กรณีเป็นจำเลย ประเด็นที่จะต่อสู้ได้ คือ

- 1) ต่อสู้เรื่องอำนาจฟ้องของโจทก์ ว่าโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องจำเลย เนื่องจากเช็คพิพาทไม่มีมูล หรือมีมูลหนี้ที่มีใบมูลหนี้ที่บังคับได้ตามกฎหมาย ไม่เคยมีนิติสัมพันธ์กับโจทก์ เช็คที่สั่งจ่ายไม่ได้สั่งจ่ายเพื่อชำระหนี้ให้แก่โจทก์ หรือ หนี้ดังกล่าวได้มีการชำระด้วยวิธีอื่นแล้ว หนี้ตามเช็คได้ระงับไปแล้ว หรือ สั่งจ่ายเพื่อเหตุอื่นและไม่สามารถบังคับได้ตามกฎหมาย โจทก์ไม่ได้เป็นผู้ทรงเช็คโดยชอบด้วยกฎหมาย จำเลยไม่ต้องรับผิดชอบตามฟ้อง หรือ มูลหนี้ที่โจทก์นำมาฟ้องเป็นมูลหนี้ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น หนี้พนันฟุตบอล หรือ หนี้พนันอื่น ๆ หรือ สั่งจ่ายเช็คล่วงหน้าโดยยังไม่มีมูลหนี้ต่อกัน เช่น กู้ยืมเงินแต่ยังไม่ได้รับเงินแต่ได้สั่งจ่ายเช็คล่วงหน้าเพื่อชำระหนี้ ถือว่าไม่มีมูลหนี้ต่อกัน และไม่มีกฎหมายรับรองและคุ้มครองไว้ จำเลยไม่ต้องรับผิดชอบตามฟ้องโจทก์ โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลย

- 2) ประเด็นอายุความ ที่ระบุให้โจทก์ต้องนำคดีมาฟ้องภายใน 3 เดือนนับแต่วันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินนั้น ปราบกฏโจทก์ฟ้องคดีภายใน 3 เดือนตามที่กฎหมายกำหนด

อายุความ ในการแจ้งความร้องทุกข์ฟ้องร้องดำเนินคดีมีอายุความ 3 เดือน

การดำเนินคดีอาญา ในเรื่องฉ้อโกง โจทก์สามารถดำเนินคดีได้ 2 ทางคือ

- 1) แจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนและ
- 2) เป็นโจทก์ยื่นฟ้องคดีเอง

กรณีเป็นโจทก์ยื่นฟ้องคดีเอง โดยไม่ได้แจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน กฎหมายกำหนดให้ศาลจะกำหนดนัดไต่สวนมูลฟ้องก่อน ว่าคดีมีมูลหรือไม่

**ขั้นตอนในการดำเนินคดีในไต่สวนมูลฟ้องและในชั้นพิจารณาในศาลชั้นต้น สามารถ
ดำเนินการได้ดังต่อไปนี้**

- 1) กรณีเป็นโจทก์ฟ้องคดี จะต้องแต่ตั้งทนายความเพื่อจัดทำคำฟ้องและยื่นต่อศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาคดี ในเบื้องต้นศาลจะกำหนดวันนัดไต่สวนมูลฟ้อง เมื่อถึงวันนัดไต่สวนมูลฟ้องทนายโจทก์จะต้องนำพยานเข้าสืบและเบิกความต่อศาล

กรณีเป็นจำเลยจะต้องแต่ตั้งทนายความเพื่อถามค้านพยานโจทก์ในวันนัดไต่สวนมูลฟ้อง เพื่อทำลายน้ำหนักพยานโจทก์

- 2) เมื่อมีการไต่สวนตามข้อ 1) แล้วเสร็จ ศาลจะกำหนดวันนัดฟังคำสั่งว่าที่โจทก์นำพยานเข้าสืบในชั้นไต่สวนมูลฟ้องนั้น มีข้อเท็จจริงเพียงพอที่ศาลจะประทับรับฟ้องหรือไม่ โดยในวันนัดฟังคำสั่ง ศาลจะมีคำสั่งได้ 2 กรณี

2.1. ศาลมีคำสั่งประทับรับฟ้องโจทก์ไว้พิจารณา

2.2. ศาลมีคำสั่งไม่ประทับรับฟ้องโจทก์ คดีเป็นอันยุติ ส่วนโจทก์จะอุทธรณ์หรือฎีกาหรือไม่ เป็นหน้าที่ระหว่างโจทก์กับศาล

- 3) เมื่อศาลมีคำสั่งตามข้อ 2.1) แล้ว ศาลกำหนดวันนัดพร้อม เพื่อสอบคำให้การจำเลย และกำหนดวันนัดสืบพยานโจทก์ , จำเลย ซึ่งในวันนัดพร้อมนี้ จำเลยซึ่งในฐานะจำเลยตามกฎหมาย จะต้องไปศาลเพื่อให้การว่าจะรับหรือปฏิเสธ หากปฏิเสธ ต่อไปเป็นหน้าที่ทนายความดำเนินคดีแทนจำเลย
- 4) ในวันนัดพร้อมเพื่อสอบคำให้การตาม ข้อ 3) จำเลยในคดีอาญาที่ศาลประทับรับฟ้องคดีไว้พิจารณา จะต้องยื่นขอปล่อยตัวชั่วคราวต่อศาล (ประกันตัว) กฎหมายกำหนดไว้ว่า ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 110 ประกอบ มาตรา 111 กรณีของท่านมีอัตราโทษอย่างสูงไม่เกิน 1 ปี จะปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกัน แต่ก่อนปล่อยท่านจะต้องสาบานว่า จะมาศาลตามที่ศาลนัดหรือเรียก ในคดีอาญาจำเลยจะต้องมาศาลทุกนัดพิจารณา เพราะกฎหมายกำหนดไว้ให้มีการสืบพยานต่อหน้าจำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172
- 5) เมื่อถึงกำหนดวันนัดสืบพยานโจทก์ และกำหนดวันนัดสืบพยานจำเลย ทนายโจทก์ทนายจำเลย จะต้องเดินทางไปศาลเพื่อนำพยานเข้าสืบและเบิกความต่อศาล เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายต่อศาล และถามค้านพยานอีกฝ่ายเพื่อทำลายน้ำหนักพยานอีกฝ่าย
- 6) เมื่อสืบพยานโจทก์จำเลยเสร็จสิ้นแล้ว ศาลจะกำหนดวันนัดฟังคำพิพากษา ก่อนถึงวันนัดฟังคำพิพากษาทนายแต่ละฝ่ายจะจัดทำคำแถลงการปิดคดี เพื่อชี้ให้ศาลเห็น

ถึงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่นำมาสืบและแสดงต่อศาลในชั้นสืบพยานโจทก์
จำเลย เพื่อให้ศาลมีคำพิพากษาให้ฝ่ายตนเป็นฝ่ายชนะคดี

- 7) ในวันนัดฟังคำพิพากษา ทนายจะต้องเดินทางไปศาล เพื่อฟังคำพิพากษา เมื่อศาลมี
คำพิพากษาอย่างไรแล้ว หากคู่ความฝ่ายใดยังไม่เห็นพ้องด้วยกับคำพิพากษาของ
ศาลชั้นต้น ทนายอาจใช้สิทธิอุทธรณ์ฎีกาต่อไป
- 8) ในคดีความผิดตาม พ.ร.บ.ความผิดอันเกิดจากการใช้เชื้อนี้ เป็นความผิดต่อส่วนตัว
ทางฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลยสามารถเจรจาหรือทำความตกลงกันได้ ถ้าทั้งสองฝ่าย
ตกลงกันได้ไม่ว่าด้วยสาเหตุใด ๆ แล้วโจทก์ถอนฟ้องคดี คดีอาญาระงับเพราะผู้เสียหาย
หาย โจทก์ไม่ประสงค์จะดำเนินคดีอาญากับจำเลย

ในชั้นพิจารณาของศาลชั้นต้น

ระยะเวลาในการต่อสู้คดีในศาลชั้นต้น ใช้เวลาพิจารณาพิพากษาประมาณ 1 ปี

ระยะเวลาในศาลอุทธรณ์ ใช้เวลาพิจารณาพิพากษาประมาณ 1-2 ปี (ถ้ามี)

ระยะเวลาในศาลฎีกา ใช้เวลาพิจารณาพิพากษาประมาณ 1-2 ปี (ถ้ามี)